

Tematické okruhy k rozdílové zkoušce „Psychoterapie“ pro navazující magisterské studium na PVŠPS

Průběh rozdílové zkoušky:

Student/ka si vylosuje jednu otázku. Pak má možnost patnáctiminutové přípravy na její zodpovězení. Při neúspěchu má student možnost zkoušku opakovat, nejvýše však ještě dvakrát.

1. Pojetí psychoterapie

Cíle, hlavní formy, prostředky a účinné faktory terapeutických činností a terapeutického vztahu. (ZPT část I kap. 1 – 3 a z části II z kap. 10 oddíl 10.1; nebo PTS kap. 1; nebo ĎPT kap. 1 – 3)

2. Skupinová a komunitní psychoterapie

Povaha a podoby psychoterapeutické práce se skupinou a komunitou, její indikace, typický průběh a vedení, jejich teoretická východiska a praktické zacílení v porovnání s psychoterapií individuálně zaměřenou; příklad praktického postupu či metody v terapeutické práci se skupinou nebo komunitou. (SPT kap. 1 – 3; nebo ĎPT kap. 14 – 16; nebo ZPT část IV kap. 1 – 8)

3. Rodinná psychoterapie

Povaha a podoby rodinné terapie, jejích hlavních odlišností od psychoterapie individuálně a skupinově zaměřené; její indikace, typický průběh a vedení; příklad zvoleného přístupu v rodinné terapii. (ĎPT kap. 9 a zvolená kapitola z 10 – 13; nebo ZPT část V kap. 1 – 2)

4. Psychoterapie u dětí a dospívajících

Zvláštnosti terapeutických činností a terapeutického vztahu při práci s dětmi; příklad praktické metody u zvoleného přístupu v dětské psychoterapii. (ĎKP kap. 22; nebo ĎPT kap. 3 a zvolená kapitola ze 4 - 8)

5. Tradiční hlubinná psychoterapie

Výklad a vzájemné porovnání hlavních teoretických předpokladů, základních pojmů a praktických postupů freudovské psychoanalýzy, adlerovské individuální psychologie a jungovské analytické psychologie. (ZPT část II kap. 1; nebo PTS kap. 2 – 3)

6. Neoanalytická psychodynamická a interpersonální psychoterapie

Výklad a vzájemné porovnání hlavních teoretických předpokladů, praktických postupů a odlišností zvolených dvou dílčích směrů vůči sobě navzájem a vůči tradiční freudovské psychoanalýze. (ZPT část II kap. 2)

7. Racionální, kognitivní a kognitivně-behaviorální psychoterapie

Výklad hlavních teoretických předpokladů, pojmů a postupů kognitivně zaměřených směrů psychoterapie v porovnání se zvoleným jiným přístupem; příklad praktické metody ze zvoleného kognitivního přístupu. (ZPT část II kap. 5; nebo PTS kap. 10 a oddíl o KBT z kap. 9; nebo ĎPT kap. 5)

8. Behaviorální terapie

Výklad hlavních teoretických předpokladů, pojmů a postupů behaviorálně zaměřených směrů psychoterapie v porovnání se zvoleným jiným přístupem; příklad praktické metody ze zvoleného směru behaviorální terapie. (ZPT část II kap. 4; nebo PTS kap. 8 – 9. nebo ĎPT kap. 7)

9. Humanistické psychoterapie

Výklad hlavních teoretických předpokladů, pojmů a postupů zvolených dvou humanisticky zaměřených směrů psychoterapie ve vzájemném porovnání a v porovnání se zvoleným směrem některého jiného přístupu; příklad praktické metody ze zvoleného humanistického směru. (ZPT část II kap. 3, kap. 7, z kap. 8. oddíl 8.3; nebo PTS kap. 5 – 6)

10. Komunikační přístupy v psychoterapii

Výklad hlavních teoretických předpokladů, pojmů a postupů komunikačně založených směrů psychoterapie v porovnání se zvoleným jiným přístupem; porovnání zvolených dvou směrů komunikační psychoterapie navzájem a vůči zvolenému jinému přístupu. (ZPT část II kap. 6, část IV kap. 3, část V kap. 2; nebo PTS z kap. 7 část o transakční analýze a kap. 11)

11. Existenciální přístupy v psychoterapii

Výklad hlavních filozofických a teoretických předpokladů, zvolených pojmů a praktických postupů zvolených dvou existenciálně založených směrů psychoterapie v porovnání se zvoleným jiným přístupem a vůči sobě navzájem; příklad zásad či metody praktického postupu ze zvoleného existenciálního směru. (ZPT část II z kap. 8 oddíly 8.1, 8.2 a výběr z kap. 9; PTS kap 4)

12. Eklektické a integrativní přístupy k psychoterapii

Metodologické předpoklady snah o integraci, anebo o eklektické využívání různých psychoterapeutických přístupů; jejich cíle, postupy, výhody a nevýhody oproti soustavnému uplatňování konkrétního teoreticky uceleného přístupu. Příklady alespoň dvou přístupů či postupů takto zaměřené psychoterapie. (ZPT část II kap. 10; nebo PTS kap. 14 a (jako příklad) 15.

Doporučené studijní prameny:

ZPT ... KRATOCHVÍL, S. Základy psychoterapie (1.- 5. vyd.). Praha: Portál 1997 – 2006.

SPT ... KRATOCHVÍL, S. Skupinová psychoterapie v praxi (2. vyd.). Praha: Galén 2001.

ĎPT ... LANGMEIER, J., BALCAR, K., ŠPITZ, J. Dětská psychoterapie (2. vyd.). Praha: Portál 2000.

PTS ... PROCHASKA, J. O., NORCROSS, J. C. Psychoterapeutické systémy. Praha: Grada 1999.

ĎKP ... ŘÍČAN, P., KREJČÍŘOVÁ, D. a kol. Dětská klinická psychologie (3. nebo 4. vyd.). Praha: Grada 1997, 2006.

Doporučení k přípravě na rozdílovou zkoušku „Psychoterapie“

Otázky 1 – 5:

K pojetí a povaze psychoterapie, k jejím obecným modalitám a problémům

- 1 Stručné obecné vymezení, přehledný výčet a stručná charakteristika toho, co je v otázce vypsáno.
- 2 - 4 Stručná charakteristika vytčené speciální oblasti psychoterapie, jejích odlišností v psychoterapeutickém vztahu a v praktických činnostech, zvláštních problémů a rizik, s nimiž se terapeut a pacienti v daném oboru musejí vyrovnávat.
- 5 Stručný výčet druhů možných etických problémů v psychoterapii – s alespoň jedním příkladem praktického problému každého druhu a s uvedením zásad, podle nichž má být takový problém v praxi rozhodován.

Otázky 6 – 13:

K odlišným přístupům v psychoterapii v podobě vybraných teoretických směrů

- Jméno či jména zakladatelů či hlavních představitelů daného směru
- Hlavní teoretické předpoklady o rozhodujících příčinách duševních nebo tělesných onemocnění, k jejichž léčbě byl psychoterapeutický směr vytvořen
- Hlavní teoreticky a prakticky formulované cíle psychoterapie podle daného směru a předpokládané podmínky jejich dosažení
- Terapeutické, popř. i diagnostické, metody užívané v daném směru – názvy, popis provádění, jejich očekávané a zjišťované účinky a typické výsledky léčby
- Porovnání teoretických předpokladů a praktických postupů v daném směru v jejich podobnostech a odlišnostech s alespoň dvěma jinými psychoterapeutickými směry

Otázka 14:

K teoretickým a praktickým alternativám vůči uplatňování jednoho psychoterapeutického směru

- Vysvětlení pojmů „eklektického“ a „integrujícího“ přístupu v psychoterapii
- Ilustrace eklektického postupu v psychoterapii praktickými příklady
- Výhody a nevýhody eklektického přístupu v psychoterapii
- Ilustrace současných pokusů o teoretickou integraci psychoterapeutických směrů jejich spojováním – příklady, nebo hledáním jejich „společných faktorů“ účinné léčby - příklady
- Teoretické předpoklady úspěšné integrace různých směrů a hlavní překážky této snahy